

7. Institucionální péče o seniory

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace byla zřízena usnesením vlády ze dne 22. března 2006 č. 288 v návaznosti na usnesení vlády č. 1482 k Informaci o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007.

Rada je stálým poradním orgánem vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace. Ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje.

Zasedání Rady se konají podle potřeby, nejméně však třikrát ročně. Informace o činnosti Rady jsou přístupné veřejnosti na webových stránkách Úřadu vlády, resp. Ministerstva práce a sociálních věcí. Rada nemá pravomoc prošetřovat stížnosti občanů. Organizační, odborné a administrativní práce a zveřejňování informací o práci Rady zajišťuje sekretariát Rady, který je organizační součástí Ministerstva práce a sociálních věcí.

Péče o seniory v regionu (krajské dokumenty zaměřené na péči o seniory)

Karlovarský kraj nechal zpracovat v roce 2013 v rámci projektu "V Karlovarském kraji společně plánujeme sociální služby" sociologické šetření, ze kterého vznikl dokument "Dlouhodobé směřování Karlovarského kraje v oblasti zajištění a rozvoje podpory seniorů a osob se zdravotním postižením".

Hlavní cíle šetření byly rozděleny do 4 oblastí:

- Analýza názorů, přání a potřeb cílové skupiny seniorů.
- Analýza stávajících možností pro život seniorů v kraji a vliv těchto možností na kvalitu života.
- Popis problémů, s kterými se sledovaní jedinci ve svém životě potýkají, a popis toho, jak tyto případné problémy v současné době řeší.
- Zmapování potřeb seniorů ve sledované lokalitě se zaměřením nejen na jejich potřeby v rámci sociálních služeb a služeb návazných, ale i na jejich potřeby v rámci jejich volnočasového využití a dalších provázaných oblastí (doprava, bariérovost apod.).

V oblasti sociálních služeb bylo cílem konkrétně:

- Zjistit, jaké potřeby je možno uspokojovat prostřednictvím sociálních služeb a jak jsou v daném území tyto služby vnímány a využívány.
- Ověřit požadavky seniorů na současný trend v sociálních službách, a to na stárnutí v domácím prostředí. V této souvislosti potřeby seniorů detailně analyzovat.
- Zjistit, jak se seniorům, odkázaným na péči jiné osoby, v lokalitě žije, jaké jsou jejich reálné potřeby a jak jsou tyto potřeby uspokojovány.

Cílem analýzy bylo získat přehledné informace o potřebách vymezené cílové skupiny obyvatel. Jednotlivé problémové oblasti, které byly v průběhu šetření identifikovány, jsou popsány v závěru analýzy, který připojujeme:

Závěr

V obecném povědomí české společnosti stále převládá názor, že za péči o své stárnoucí rodiče jsou zodpovědné především jejich děti, které jim tím tak vyjadřují svou vděčnost a lásku. Přestože tento názor deklarovali i námi oslovení senioři, ve většině případů si uvědomovali, často na základě svých životních zkušeností, že péče o stárnoucí rodiče je velmi náročná a někdy i nemožná. Velmi často hovořili o problémech, které děti a jejich rodiny řeší, přiznávali, že by svým dětem raději sami pomáhali, než by od nich pomoc přijímali. Proto si také většina seniorů přeje co nejdéle zachovat své soukromí a na svých dětech alespoň částečnou nezávislost. Z těchto důvodů senioři přemýšlejí i o jiných možnostech svého zabezpečení ve stáří. V této souvislosti velmi negativně hodnotí svou finanční situaci, která jim potřebné zabezpečení formou služeb a adekvátního bydlení neumožňuje.

U seniorů převládá jednoznačná preference setrvání ve své vlastní domácnosti, a to za pomoci rodiny či sociálních pracovníků. Z těchto důvodů považujeme za velmi důležité podporovat život seniorů především

v jejich přirozeném prostředí. Senioři pozitivně přijímají bydlení v městských bytech, kde je „zajištěna pečovatelská služba“. Tyto byty saturují jejich potřebu kvalitního, jistého, levného bydlení a bezpečí.

Stáří s sebou automaticky přináší postupnou ztrátu soběstačnosti, proto k tomu aby mohl senior co nejdéle setrvat ve svém bytě, je třeba, aby pro něj byl stávající byt uzpůsobený a bezpečný. Důležitá je pak pomoc rodiny či terénních sociálních pracovníků. Z nabídky sociálních služeb je v první řadě důležitá dostupná a kvalitní pečovatelská služba, která, pokud je správně nastavená, podporuje samostatný a nezávislý život seniorů v domácím prostředí. Pro seniory je důležité vědět, že pečovatelská služba jim může pomoci s chodem domácnosti. Na základě našich zjištění můžeme však konstatovat, že lidé tuto úlohu této sociální službě nepřikládají. Proto je třeba prezentovat pečovatelskou službu, jako službu, která lidem nejenom doveze obědy, ale zajistí i úklid či nákup. Pečovatelská služba musí být zároveň dostupná pro obyvatele všech lokalit kraje a také umožňovat individuální nastavení jednotlivých úkonů na základě potřeb konkrétních klientů. Proto je důležité, aby tato služba byla časově flexibilní, ne omezená pouze standardní pracovní dobou, zároveň by také měla velmi dobře fungovat i v koordinaci se zdravotní péčí. Pro seniory je také důležité, aby se mohli bezpečně pohybovat po městě či obci, aby tak mohli žít plnohodnotný život v rámci dané komunity. V této souvislosti zmíníme důležitost bezbariérových vchodů do obchodů, lékařských ordinací a veřejných budov, stav komunikací a přechodů, potřebnost nízkopodlažních/bezbariérových autobusů.

Senioři se mohou dostat také do „výjimečných“ situací, kdy již ani plně vybavená komunitní síť není schopna poskytnout dostatečný rozsah pomoci. Jde zejména o seniory s duševním onemocněním, těžce zdravotně postižené osoby, či lidi s kombinací handicapů a (zároveň) osamělé bez dostatečných příjmů. Stávající zařízení ústavního typu tak stojí před výzvou zajistit kvalitní a náročnou péči právě takovým klientům. Zdaleka přitom nelze tuto skupinu vymezovat přiznáním příspěvku na péči ve III. či IV. stupni, řada lidí s takovým příspěvkem na péči zůstává ve svém prostředí, kvalitní pečovatelské služby či osobní asistence (nehledě na další možné způsoby pomoci) mohou mnoha těmto klientům pomoci zůstat ve svých domovech.

Dále bychom navázali již na výše zmíněnou potřebu spojení seniora s okolním světem. Lidé velmi často zmiňují potřebu mít možnost si kdykoliv zavolat o pomoc. Velmi vhodné je, aby senioři vlastnili mobilní telefony určené jejich generaci. Ideální je pak také „tlačítko tísňového volání“ (pager apod.) v jakékoliv formě.

Samostatným tématem je pak osamění a sociální izolace seniorů. V kraji žije nezanedbatelný podíl opuštěných starých lidí, kteří nikoho nemají, nikdo se o ně nestará. Tito lidé často ani nevycházejí z domu, s nikým se nestýkají, nemají známé, kamarády. Na sociální izolovanost může mít také vliv neuzpůsobené bydlení seniora. Již jsme zmiňovali funkci pečovatelské služby v oblasti prevence osamělosti seniorů. V této souvislosti považujeme za velmi důležité i vědomé, cílené a včasné vyhledávání nemocných, které mohou vykonávat sociální pracovníce městských či obecních úřadů a osamělé osoby vyhledávat a kontaktovat.

S tímto tématem velmi úzce souvisí podpora společenského života seniorů a podpora dobrovolnictví. Kontakt seniorů s určitým zdravotním omezením se světem mohou zajišťovat nejenom rodinní příslušníci či sociální pracovníci, ale i dobrovolníci, které se mohou rekrutovat z řad mladých lidí, případně z řad aktivních seniorů.

